

Státní závěrečné zkoušky – obor Sociální práce, bakalářské studium

Při prezentaci u státní závěrečné zkoušky bakalářského studia se od studenta očekává syntéza všech znalostí nabytých v průběhu bakalářského studia. Student tedy do své prezentace u jednotlivých otázek zahrnuje nejen znalosti na základě přednášek absolvovaných v průběhu studia, ale též v průběhu absolvovaných praxí. Při prezentaci u státní závěrečné zkoušky tedy nejde o opakování dílčích zkoušek z jednotlivých absolvovaných předmětů, ale o propojování znalostí z těchto dílčích předmětů navzájem a dále o aplikaci teoretických znalostí v praktických situacích. Při prezentaci otázky hodnotí komise u studenta právě zvládnutí této syntézy všech znalostí, nikoliv pouhé zvládnutí memorování dílčích znalostí.

Teorie a metody sociální práce

1. Vymezení a pojetí sociální práce v ekosystémové perspektivě; vymezení, členění a základní charakteristika metod sociální práce.
2. Vývojové modely sociální práce. Malá paradigmatata sociální práce.
3. Etické teorie v sociální práci.
4. Etické kodexy sociální práce v ČR a v zahraničí. Oborové standardy. Profesní asociace sociální práce.
5. Potřeba sebereflexe v sociální práci a klíčové profesionální znalosti a dovednosti sociálních pracovníků/pracovníků.
6. Metody psychohygieny v sociální práci (stres a jeho zvládnutí, zdravý životní styl, nástroje).
7. Sociální práce v organizaci a ve vícečlenných systémech.
8. Ambivalence sociální práce mezi pomocí a kontrolou; dovednost pracovat s mocí, autoritou a odpovědností v kontextu klientských potřeb, práv, kompetencí a rizik.
9. Počáteční fáze sociální práce s klienty a posouzení životní situace.
10. Fáze dojednávání cílů sociální práce a plánu intervence.
11. Fáze vyhodnocování průběhu spolupráce, ukončení a evaluace intervence.
12. Nepřímé metody sociální práce (vedení dokumentace, supervize, intervize, depistáž).
13. Nízkoprahové metody sociální práce.
14. Mediace v sociální práci (vymezení, oblasti využití, zásady, fáze).
15. Krizová intervence (vymezení, oblasti využití, zásady, fáze).
16. Přístupy řazené k terapeutickému paradigmatu sociální práce. Analýza vybraného přístupu a jeho komparace s dalšími přístupy.
17. Reformistické paradigma sociální práce a antiopresivní přístupy.
18. Metody sociální práce s prostředím na úrovních mezosystému a makrosystému.
19. Vymezení a cíle sociální práce s komunitou. Modely komunitní práce.
20. Etapy sociální práce s komunitou.
21. Radikální pojetí komunitní práce.
22. Vymezení, cíle a pozitiva práce se skupinou. Druhy skupin a jejich cíle. Zásady práce se skupinou.
23. Principy sociální práce se skupinou: Plánování skupiny, skupinová dynamika, etapy práce se skupinou a využití skupiny v sociální práci.

Doporučená základní literatura:

- ČÁMSKÝ, P. a kol. Manuál pro tvorbu a zavádění standardů kvality poskytovaných sociálních služeb. Praha : Centrum sociálních služeb, 2008.
- HARTL, P. Komunita občanská a komunita terapeutická. Praha : Slon, 1997.
- HERZOG, A. a kol. autorů ČAS. Pojmosloví nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM). StreetWork [online]. 17. 9. 2006. Dostupné z: http://www.streetwork.cz/images/download/Pojmoslovi_text.pdf
- KAPPL, M. Vývojové modely sociální práce a jejich metafory. In: JANEBOVÁ, R.; SMUTEK, M. (eds.). Posuzování životní situace v sociální práci. Hradec Králové : Gaudeamus, 2008.
- KINCHLOE, J. L.; STEINBERG, S. R. Changing Multiculturalism. AntropoWeb [online]. 15. 2. 2009. Dostupné z: <http://antropologie.zcu.cz/media/Hirt/PSMS/mclaren.pdf>
- KOPŘIVA, K. Lidský vztah jako součást profese. Praha : Portál, 1997.
- KINKOR, M. Komunitní práce. In MATOUŠEK, O. (a kol.) Metody a řízení sociální práce. Praha : Portál, 2003.
- KLÍMA, Petr, a kol. Kontaktní práce. Praha : Česká asociace streetwork, 2007.
- LAAN, van der G. Otázky legitimace sociální práce. Boskovice : Albert, Ostrava: Zdravotně sociální fakulta Ostravské univerzity, 1998.
- MATOUŠEK, O. (a kol.) Encyklopedie sociální práce. 1. vyd. Praha : Portál, 2013.
- MATOUŠEK, O. (a kol.) Základy sociální práce. 1. vyd. Praha : Portál, 2001.
- MATOUŠEK, O. a kol. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2003.
- MATOUŠEK, O. a kol. Sociální práce v praxi. Praha : Portál, 2005.
- NAVRÁTIL, P. Teorie a metody sociální práce. 1. vyd. Brno : Marek Zeman, 2001.
- NEČASOVÁ, M. Úvod do filozofie a etiky v sociální práci. Brno : Masarykova univerzita, 2001
- NOVOTNÁ, V.; SCHIMERLINGOVÁ, V. Sociální práce: její vývoj a metodické postupy. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1992.
- SMUTEK, M. Model řešení problému v sociální práci – Systémový pohled. Hradec Králové : Gaudeamus, 2006.
- ŠPATENKOVÁ, N. a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004.
- ÚLEHLA, I. Umění pomáhat. Praha : SLON, 1999.
- Výkladový sborník pro poskytovatele. MPSV, 2008.

Distanční texty k dílčím předmětům

Skripta k dílčím předmětům

Aktuální právní normy platné v oblasti sociální práce

Aktuální etické kodexy a oborové standardy

Oborový časopis Sociální práce/Sociální práca

Další literatura viz sylaby k jednotlivým studijním předmětům.

Sociální práce s cílovými skupinami

1. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi s handicapem v důsledku duševního onemocnění (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
2. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi s handicapem v důsledku mentálního postižení (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
3. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi s handicapem v důsledku tělesného a smyslového postižení (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
4. Institucionální systém sociální ochrany pro seniorky a seniory (resorty, instituce, kompetence, přístupy).
5. Institucionální systém sociální ochrany pro rodiny s dětmi (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
6. Institucionální systém sociální ochrany v oblasti náhradní rodinné péče (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
7. Institucionální systém, principy a výkon sociálně-právní ochrany dětí (instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
8. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi z tzv. sociálně vyloučených lokalit (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
9. Institucionální systém sociální ochrany pro tzv. neorganizovanou mládež (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
10. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi bez domova (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
11. Institucionální systém sociální ochrany v rámci penitenciární a postpenitenciární péče (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
12. Institucionální systém v rámci restorativní justice (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
13. Institucionální systém sociální ochrany pro osoby provozující sexuální služby za úplatu (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
14. Institucionální systém sociální ochrany pro oběti sekt (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
15. Institucionální systém při práci s alternativními subkulturami (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
16. Institucionální systém sociální ochrany pro migranty a migrantky (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
17. Institucionální systém sociální ochrany pro uživatele a uživatelky psychotropních a omamných látek (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).
18. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi ve finančních problémech (resorty, instituce, kompetence, teoretické přístupy a metody).

Doporučená základní literatura

Distanční texty k dílčím předmětům

Skripta k dílčím předmětům

Aktuální právní normy platné v oblasti sociální práce

Aktuální etické kodexy a oborové standardy

Oborový časopis Sociální práce/Sociálna práca

Další literatura viz sylaby k jednotlivým studijním předmětům.

Sociální politika, právo a právní předpisy

1. Sociální politika - definice, cíle, předmět, pojetí a typy sociální politiky, aktéři sociální politiky, faktory ovlivňující sociální politiku, nástroje, principy a funkce sociální politiky.
2. Systém sociálního zabezpečení v ČR - sociální riziko, sociální problém, sociální událost, sociální ochrana, hmotná a sociální nouze, záchranná sociální síť.
3. Historický vývoj sociální politiky/sociálního státu v Evropě a na našem území. Etapy vývoje sociálního státu. Soudobá krize sociálního státu a její zdroje.
4. Nezaměstnanost jako sociální problém; politika zaměstnanosti.
5. Další oblasti sociální politiky (vzdělávací politika, zdravotní politika, bytová politika, rodinná politika).
6. Soudobé multikulturní teorie a antidiskriminační sociálně politické strategie.
7. Demografický vývoj se zaměřením na 20. století a současnost, jednotlivé typy populací, typy migrací, demografické prognózy a projekce.
8. Pojem práva, právní řád, funkce práva ve společnosti, prameny práva, právní norma.
9. Ústava České republiky, moc zákonodárná, výkonná, včetně státní správy a samosprávy, a moc soudní.
10. Právní jednání, fyzické osoby, právní osobnost a svéprávnost, včetně procesní úpravy péče osoby s narušenou schopností právně jednat.
11. Zvláštní řízení soudní ve srovnání s řízením občanskoprávním.
12. Právní osoby a právní úprava podnikání.
13. Vznik a zánik manželství, kolizní normy, manželské majetkové právo.
14. Určení rodičovství a popření otcovství, náhradní mateřství.
15. Ochrana sociálních práv (historický vývoj ochrany sociálních práv a jejich ukotvení v právním řádu ČR).
16. Právní úprava sociálního zabezpečení v ČR a jejich charakteristika (systém sociálního zabezpečení v ČR vč. právního ukotvení v konkrétních právních předpisech hmotného a procesního práva).
17. Právní úprava sociálního pojištění (oblast sociálního pojištění a právní předpisy, které ho upravují, jednotlivé instituty a dávky sociálního pojištění).
18. Právní úprava státní sociální podpory (oblast státní sociální podpory a právní předpisy, které ji upravují, jednotlivé instituty a dávky státní sociální podpory).
19. Právní úprava sociální pomoci (oblast sociální péče/pomoci a právní předpisy, které ji upravují, jednotlivé instituty a dávky sociální péče).
20. Právní úprava sociálního zabezpečení osob pohybujících se v EU (normy českého i evropského práva, které upravují sociální zabezpečení osob, pohybujících se v členských státech EU, principy, na kterých je právní regulace založena a na příkladech životních situací popíše studentka/ka způsob řešení).
21. Správní právo a veřejná správa.
22. Správní akty, správní rozhodnutí.
23. Právní postavení cizinců na území ČR.
24. Pracovněprávní vztahy. Vznik, změna a ukončení pracovního poměru. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.
25. Znaky skutkové podstaty trestného činu.
26. Poškozený a oběť trestného činu.
27. Unijní právo.

Doporučená základní literatura:

COLEBATCH, K. H. *Úvod do policy*. Brno : Barrister and Principal, 2005.
KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 3. vyd. Praha : ASPI, 2005.
MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha : SLON, 1998.
MAREŠ, P. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha : SLON, 1999.
POTŮČEK, M. a kol. *Veřejná politika*. Praha : SLON, 2005.
TOMEŠ, I. *Sociální správa: Úvod do teorie a praxe*. Praha : Portál, 2012.
VEČEŘA, M. *Sociální stát. Východiska a přístupy*. Praha : SLON, 1993.

CÍSAŘOVÁ, D.; SOVOVÁ, O. *Základy trestního práva procesního*. Hradec Králové : Gaudeamus 2011.
MITLÖHNER, M. *Trestní právo hmotné*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2010.
SOVOVÁ, O. *Základy obchodního, živnostenského a pracovního práva, vybrané interdisciplinární otázky*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2010.
SOVOVÁ, O.; SOVA, M.; MITLÖHNER, M. *Právo a právní předpisy I*. Hradec Králové : Gaudeamus 2014.
SOVOVÁ, O.; SOVA, M.; MITLÖHNER, M. *Právo a právní předpisy II*. Hradec Králové : Gaudeamus 2014.
SOVOVÁ, O. *Základy správního práva*. Hradec Králové : Gaudeamus 2014.

Ústava České republiky, zákon č. 1/1993 Sb.
Listina základních práv a svobod, ústavní zákon č. 2/1993 Sb.
Nařízení Rady EU 1408/71 a 574/72
Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
Zákon č. 141/1964 Sb., trestní řád
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Zákon č. 293/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních
Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
Zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon
Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu
Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Další literatura viz sylaby k jednotlivým studijním předmětům